

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

18 Vtrum aliquis possit esse naturaliter, vel miraculose simul virgo, &
pater.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

statu presentis vite per sacramenta gratia Christi remouetur peccatum originale quantum ad iniquitatem anime, vt non imputetur hoc ad culpam. Remanet tamen interim quantum ad corruptionem somitis in carne, vnde Apost. dicebat ad Ro. 7. Ego ipse mecum seruo legi Dei, carne autem legi peccati, in quantum concupiscit aduersus spiritum, vnde homo baptizatus secundum mentem viuit in nouitate spiritus, sed in carnem adhuc retinet vetustatem Adæ. Et ideo sicut per spirituale generationem, qua per euangelium alios producit filios in Christo absque peccato, ita etiam secundum generationem carnalem producit filios in vetustatem Adæ cum peccato originali.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum in peccato actuali prius sit auersio, quam conuersio.

2. lig. c. 23
q. 2. ar. 3. 1.
et 3. q. 26. 2.
4. ad 3.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod in peccato actuali prius sit auersio, quam conuersio. Auersio enim importat recessum a termino, conuersio autem accessum ad terminum: sed in motu corporali prius est recessus a termino, quam accessus ad terminum, ergo & in spiritali motu prius est auersio quam conuersio.

SED CONTRA est, quod Dio. dicit 4. c. de di. no. Nemo intendens ad malum, operatur, sed intendens ad bonum; ergo prius alius peccantis conuertitur per appetitum ad bonum commutabile, quam auertat a Deo.

RESPON. Dicendum, quod peccatum principaliter in voluntate consistit, vt Aug. dicit. Quantum autem ad voluntatem illud est prius, quod principaliter intendit, & ideo in peccatis, in quibus principaliter intenditur fructus boni commutabilis, sicut in luxuria, auaritia, & similibus, prius est naturaliter conuersio quam auersio, quæ non est principaliter intenta, sed præter intentionem consequitur ex inordinata conuersione. In peccatis autem, in quibus directe intenditur auersio a Deo, sicut est in infidelitas, desperatio, & alia huiusmodi, prius est auersio ab incommutabili bono, & postea est conuersio ad commutabile bonum, sicut patet in illis, qui desperantes seipsum tradat impudicitia, vt dicitur ad Ephe. 4.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamuis in motibus operabilibus recessus a termino prior sit in executione, accessus tamen ad terminum prior est in intentione, in qua principaliter consistit peccatum.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto, quam cum aliquis mentitur verbo.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto, quam cum aliquis mentitur verbo. Maius enim peccatum esse videtur, cum aliquis mentiendo abutitur eo, cui magis creditur: sed sicut Ansel. dicit in li. de ueritate magis creditur factis quam verbis, ergo grauius peccat qui mentitur factis, quam verbis.

SED CONTRA est, quod Au. dicit in li. de doctrina christiana. Inter omnia signa præcipuum locum tenent verba: his autem abutitur ille qui verbo mentitur, ergo videtur quod grauius peccat ille qui mentitur verbo, quam ille qui mentitur facto.

RESPON. Dicendum, quod sicut Amb. dicit in quodam sermone. Non solum in falsis verbis, sed etiam in simulatis operibus mendacium est. Pec-

catum autem mendacii principaliter quidem consistit in intentione fallendi, unde ille qui dicit falsum, quod putat esse verum, non mentitur. Magis autem est reus mendacii ille qui dicit verum, quod putat esse falsum, ut patet per Aug. in lib. de mendacio. vnde cum eadem intentio fallendi sit in eo qui mentitur facto, uterque equaliter peccat. Verbum enim & factum assumuntur ut instrumenta fallendi, unde non refert quantum ad peccatum mendacii, utrum aliquis uerbo, uel scripto, uel notu, uel quocumque facto mentiat, sicut non refert quantum ad peccatum homicidii, utrum quis gladio, uel securi interficiat hominem.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QUESTIO III.

ARTICVLVS XVIII.

Vtrum aliquis possit esse naturaliter, uel miraculose simul uirgo & pater.

DEINDE quaesitum est circa corpora hominis, utrum aliquis possit esse naturaliter, uel miraculose simul uirgo & pater, & videtur quod hoc possit esse miraculose, quia pater & mater simul sunt generationis principia: sed aliqua mulier miraculose fuit simul uirgo & mater, ergo pari ratione aliquis uir miraculose potest simul esse uirgo & pater.

Item. Videtur quod hoc possit esse absque miraculo, quia daemon incubus potest furari semen uiri uirginis in somnis pollui, & transiungere in matricem mulieris, ex quo quidem semine potest concipi proles, cuius pater non est daemon incubus, sed ille ex cuius semine generatur, quod agitur in utero eius a quo est resolutum, ergo uidetur quod et absque miraculo possit aliquis simul esse uirgo & pater.

SED CONTRA. Mulier absque miraculo non potest simul esse uirgo & mater, ergo pari ratione nec uir absque miraculo potest simul esse uirgo & pater.

Item. Videtur quod nec per miraculum, quia si filius Dei, qui est natus miraculose de uirgine, ex aliqua parte corporis uirginalis carnem assumpisset, quæ ex illa, unde mulier naturaliter concipit, puta de manu, aut pede, non diceretur filius uirginis, sicut nec Eua dicta est filia Adæ, quamuis in formata de costa ipsius: sed non posset coniungere filio uirginitate uiri, quod ex eadem parte corporis, & in eodem loco plerumque generaret, sicut naturaliter generatur, ergo nec etiam miraculose fieri posset quod aliquis simul esset uirgo & pater.

RESPON. Dicendum, quod ad huius evidentiam videre oportet quod ad uirginitatem requiritur. Requiritur autem tria ad eius perfectionem, quorum primum est principale & formale, scilicet, siue intentio uoluntatis, sicut & omnibus moralibus, unde istud ex necessitate ad uirginitatem requiritur, quod ad sit alicui assidua uoluntas nunquam experiendi delectationem uenerem. Secundum autem est materiale, scilicet passio appetitus sensitui, scilicet delectatio, quam quis experitur in actu uenerico, cuius priuatio requiritur ad perfectam uirginitatem materialiter. Nam passiones sensitivæ sunt materia uirtutum moralium. Si in præter electione propria uoluntatis hoc contingat, uita, cum quis in sono polluit uel cum mulier per uolentiam ab hoste opprimatur, non perit uirtus uirginitatis, ut patet per Augustinum de Ciuitate Dei. Tertium autem est quod per accidens, & committitur

comitanter se habens ad uirginitatem, s. corporalis integritas. Vnde si claustra pudoris aliter corrumpantur quam per uenerem actum, puta, si obsterix, vel medicus ferro incidat ad sanandum, nihil uirginitati deperit, sicut August. dicit in 1. de Ciuitate Dei. Sic ergo si uirginitas accipiatur secundum perfectum suum esse, prout ad uirginitatem tria prædicta concurrunt, mulier quidem salua uirginitate non potest esse mater, ita quod concipiat & pariat nisi miraculose, quia proles egredi non potest, cum hoc quod permanent claustra pudoris inuoluta, nisi per miraculum, sicut accidit in matre Dei. Posset tamen forte absque miraculo mulier salua omnimoda uirginitate concipere, sicut dicitur accidisse de quadam puella pubescente, quam propter pudoris custodiam in lecto suo pater habebat, qui dum somno pollueretur, semen ad matricem descendit & puella concepit. Vir autem absque omni seminis resolutione non potest esse pater neque naturaliter, neque miraculose, quia si de corpore eius proles aliter miraculose formaretur, non posset dici pater. Si uero uirginitas largius accipiatur, prout solum requirit interiorum electionem mentis, sic pater de muliere quidem quod naturaliter potest esse mater, uirginitate tali manente, sicut si aliqua puellam opprimeretur ab hoste, & inde conciperet, & multo magis hoc posset miraculose fieri. Vir autem salua tali uirginitate posset esse pater naturaliter propter pollutionem nocturnam, quod quocumque casu ad matricem mulieris perueniret. Non autem ita congrueret, quod miraculose uir fieret pater, sicut quod uirgo fieret mater, tum quia uirgo miraculose facta est mater, Spiritu sancto formante corpus proles ex purissimis sanguinibus eius, ut Damasc. dicit. Resolutio autem seminis, sine qua uir pater esse non posset, non congruit operationi Spiritu sancti: tum quia uir in generatione est sicut agens, mulier sicut patiens. Deo autem competit agere & non pati: unde magis congruit ut Deus miraculose suppleat id quod deest ex parte uiri, quam id quod deest ex parte mulieris.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QVÆSTIO II.

ARTICVLVS XIX.

Utrum cælum empyreum habeat influentiam super alia corpora.

DE INDE ultimo quaesitum est de creatura pure corporali, utrum scilicet cælum empyreum habeat influentiam super alia corpora. Et uerum quod non, quia omne corpus quod naturaliter influit in alia corpora, per prius influit in propinqua, quam in remota. Si ergo cælum empyreum influeret in corpora inferiora, per prius influeret in cælum aqueum, quod est sibi propinquius, quam in cælum sphericum: sed hoc uideretur esse inconueniens, quia cælum sphericum similius est cælo empyreo, cum neutrum sit de natura quatuor elementorum, quam cælum aqueum, quod est de natura quatuor elementorum, quia illa aqua dicitur ibi posita ad refrigerandum calorem puenientem ex motu cæli, ratione cuius Saturnus, qui est altior inter planetas, dicitur habere frigiditatem. Non ergo cælum empyreum influit in corpora inferiora.

SED CONTRA est, quod in libro de intelligentiis dicitur, quod omne quod influit in alia, est lux, vel lucem habens, & in commento dicitur, quod omnis influentia est puritas lucis: sed cælum empyreum maxime habet

A lucē inter alia corpora, ergo in alia corpora influit.

RESPON. Dicendum, quod quidam ponunt cælum empyreum non habere influentiam in aliqua corpora, quia non est institutum ad effectus naturales, sed ad hoc quod sit locus beatorum. Et hoc quidem mihi aliquando uisum est, sed diligenter considerans, magis uidetur dicendum, quod influat in corpora inferiora, quia totum uniuersum est unum unitate ordinis, ut patet per Philosophum 12. Meta. Hec autem unitas ordinis attenditur secundum quod quodam ordine reguntur corporalia per spiritualia, & inferiora corpora per superiora, ut

B Aug. dicit in 3. de trin. Vnde si cælum empyreum non influeret in corpora inferiora, cælum empyreum non contineretur sub unitate uniuersi, quod est inconueniens. Vt autem proprius effectus eius esse perpetuitas, & permanens in inferioribus corporibus. Nam secundum Philosophum in 1. 1. met. In cælo sunt principaliter duo motus, quorum unus est ab Oriente in Occidentem, qui uocatur diurnus, & est super polos æquinoctialis, & quia iste est uniformis, causat perpetuitatem in inferioribus moribus. Alius autem motus est ab Occidente in Orientem, quo mouetur Sol & alij planetae, qui est super polos zodiaci, per quem planetae accedunt & recedunt a nobis: unde iste motus proprie causat differentiam generationis & corruptionis, & cæterorum motuum in istis inferioribus: & sic continuatur generatio & corruptio horum inferiorum quousque Deus uult, quod quidem quantum ad cõtinuitatem causatur a primo motu, quantum autem ad contrarietatem a secundo. Sicut autem uniformitas motus præcedit difformitatem, ita etiam unitas quietis præcedit difformitatem motus, quia moueri est se alter habere nunc quam prius, quiescere autem est eo modo se habere nunc ut prius, & sic quies habet puram unitatem. Vniformitas autem motus habet unitatem cum diuersitate, & ideo primum cælum, scilicet empyreum, singulariter per suam diuinitatem influit. Secundum autem cælum est, quod dicitur æqueum per suum motum uniformem: Tertium autem cælum, scilicet sphericum per suum motum difformem: hoc autem est proprium huic corpori, quod influat absque motu, in quantum est supremum attingens quodam modo ordinem substantiarum spiritualium, prout Dion. dicit 2. c. de di. no. quod diuina sapientia cõiungit principia secundorum finibus primorum.

C **A**d PRIMVM ergo dicendum, quod cælum empyreum magis influit in cælum aqueum, quam in inferiora corpora, in quantum scilicet cælum aqueum plus recipit de influentia cæli empyrei, ut uniformitas motus ostendit, unde etiam magis connenit cum cælo empyreo ratione suæ uniformitatis, quam cælum sphericum. Est autem de celestibus corporalibus duplex opinio. Vna scilicet quod sint de natura elementorum, secundum quam cælum empyreum esset de natura ignis, cælum aqueum de natura aquæ, uel aeris: cælum autem sphericum est compositum ex utraque natura, quia in parte est lucidum, in parte diaphanum. Et ad hanc opinionem pertinet quod dicitur aquas esse ibi ad infrigandum. Alia autem est opinio, quod corpora celestia non sunt de natura quatuor elementorum, sed quinta essentia, secundum quam etiam cælum aqueum non est de natura quatuor elementorum, sed dicitur æqueum propter diaphancitatem, sicut dicitur cælum empyreum, igneum, propter lumen. Contrarium concedimus, quamuis liber de intelligentiis non sit authoritatis alicuius, nec etiam uerum

Quodlib. S. Tho. F 3 sit

119. 66. 27.
120. 70. &
121. 71. 27.
122. 72. 27.